

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *J. Bergström*
Härad: *Herrnåstads.* Adress: *Nr 236, Skurups.*
Socken: *Högestad, Baldernge* Berättat av:
Uppteckningsår: *1939* Född år _____ i _____

Uppteckningen rör _____

"*Arbetsfördelningen inom lanthus-
hållet.*"

svar på ULMA:s frågelista M:146.

ACC. N:R. 5767
Landskap: *Skåne (Malmöhus län)*
Härad: *Herrestad*
Socken: *Högeslud, Baldringe*
Uppteckningsår: *1939*
Upptecknat av: *J. Bergström*
Adress: *box 236, Skurup*
Berättat av: _____
Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Arbetsfördelningen inom lantlushållet.
Låt oss jämflytta oss till baka 100 år i tiden.
Så kommer man snitt upp i det gamla.

1. Vilka är ortsmålets hetteknningar för
sådant arbete, som anses åligga nämnern
"kärvgöra" och sådant som det tillkommer
kvinnorna att skära "käringsyslor"?

Svar: Kärva-arbaj, Kärva-järnmål.

Att skära en mängd brödsivlar till mål-
tiderna, skulle drängen göra, men detta an-
sigs inte som arbaj, det var järmål, så
och till exempel, att slipa brödkniven.

Fruentummers-arbaj, Fruentummers
järmål. Att ta en kver, två kar,

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne. Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrstad. Adress: Skurup.
 Socken: Högestad, Baldringe. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Reja sängarna, geja goled, lägga i kuhelug-
 ren, gästa varmen, äsa ud arna, m. m.
 var jäsemil, men inte arbj.

Tänns sörshilda ood, som betehna de göva-
 mål, som åligga leon och åldringar?

Svar: I Baldringetorp var för 100 år sen
 en äldre man, man tillsatt att vakta om-
 givningarna, dels ha uppsikt över, att en
 leon inte tjuvbeta på en annans äng.

Dels se till att hjortar och "dyr" = rådjur
 inte gingo in i vängarna och förstörde
 böndernas gröda. Han hade en lur och
 bläste uti, ty på den tiden vimla herrgårds-
 skogarna av hjortar och "dyr".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne. Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad. Adress: Skurup
 Socken: Baldringe, Högestad Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

2) Vånga-penture-befattningens upphörde på 1860
talet och han blev nu byggs "höve." Det huset
han bebodde i Toorpåre-by, kallades "höve-huset."
I dett lilla ryckel bodde två kvinnliga fättig-
björn och byggs "höve."

Pojken i skulåldern gick och vakta för
och gäss på en torr träda och kallades:
"rytte-pig." Flickor tjäna, dels som gäsdjur,
och dels som korn-tös, i skulåldern. Över
15 år kallades de korn-piggar.

De som torke "höven" = linet, var vanligen
en gammal kvinna och kallades: byggs
Toorpåre-barra.

Die korn-arbaj. Die fountummoners arbaj.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

4
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Ett exempel. Ringaren i Tryde, man kallar honom Per Nick, f. omkr. 1820. Han berättar 1877. På 1840 talet tjäna jag som hoveri-dräng i Baldringetorp. När vi fått inhästat skulle vi lägga stengärdesgårdar, troligen togs stenen från gåsen i vängarne, ty man skulle enklighet införas. En dräng och pigan voro i fr. Ledufagden gav oss beting, så mycket stengärdesgård skall vi lägga, sedan är vi fri för dagen. Jag lärde pigan så: tag "rimma" tag, ty grundstenarne voro stora. Pigan lärde mig till att ta "rimma" tag, så att vi voro de förste med betinget, som fick det fördijkt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Småne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Drängar körde med stens och stenvagnar till göddsgårdar med sten. (Höveriväcker.)

Berättaren tillägger: Detta var ju bara-arbaj, och inte färdtjännings-arbaj, men hoverijungarna gingo utföra bara-arbaj.

2. Vem eller vilka (hushanden eller hushållsmoder, mannen eller kvinnan) skötte och utfodrade hästarna, hålla rent i stallen. En jodradade bonden hästarna och än drängarna. Men var i stallen verkligen kl. 4 f.m. Först gav man hästarna ett godis kackelse, med lite mel fräsrört (vätt). Sedan göddla drängarna i stallen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5767

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrestad.

Adress:

Hörup.

Socken:

Högestad, Baldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

7/ Ögja-pjägen, även kallad sysle-pjägen
 gav nuthreaturen en gasker kulm och
 "mogga" i mörkret i menesed. Dräng-
 arne hade en lyhta med en tranlampfr
 uti, men sysle-pjägen måste gå i mörkret.
 Drängarne rykte hästarna och sysle-pjägen
 måste, sedan han "moggat", gå i stallet
 och ryhta hästarna, han med. Nuthrea-
 turen blev icke ryktad. De stora
 herregårdar och träska-jätroner, hade
 särskild godsmursh i tättstallet och
 ryktare i kolan. På 1840 talet och
 tidigare fingo hoverisfigor gå rött vid
 de stora gårdarna. Endast en manlig ryktare,
 ryktare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Valdringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vem tog emot fölet, då en lurt fölade?
 Vid Herregårdar och Träshöfvar, om besökte ställdrängen sedan. I de bönder gick man om nättarna på vakt. De stört se sig till att föla, bonden eller en dräng. Den som var närvarande, fick tjäntgöra som besörjare. Var det vanligt eller ovanligt, ett kvin-
 nor besökte stallet? Svar: de hade inte
 tid att skaffa.

3. Vem eller vilka utfodrade och mjukade korna, och hade ledugården?
 Har det förekommit att män utfört dylika sysslor?

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skumrup
 Socken: Ligstads, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1929 Född år _____ i _____

8
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Sysle-frägen, magga och fäddor.
 Kvinnor, frägen, eller datter, om det
 fanns sådan, njuvade. (Ymanesed.)

Vem tog vid halvningen emot den ny-
 frädda halven?

Svar: man pressa en halvstav lik-
 som ett fäddor, och den som var om-
 vändade gick tjänstgöra som besöksvaka.

Bonden drängen, eller syslefrägen.

Vem ledde hon till tjuren för be-
 tskning. I herregårdar och Törshagen-
 tronar en ryttare, hos bönder en dräng.
 Hade man kvinnlig eller manlig vall-
 hjon? "Byys herde" har alltid varit manlig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrstad Adress: Skurne
 Socken: Högestad Baldinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

9
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Vid Herrgårdar hade man en järarherde,
 man uttalas och så titeln "järarherd".
 Denne hade många får att vaktas och
 hade en dresserad järhund till hjälp.
 Bönderna hade en vaktfejke i skol-
 åldern. En fliche kunde inte vaktas för.
 Järar sprungit och flichearna var kläppad
 med sina långa björstlar. Hon kunde inte springa.

5. Vilken del togo kvinnorna i vic-
 beruset? Hjälp de? Har det varit
 kvinnorna att dricka? Körde de gäddel?
 Kvinnor sette fotstap i de uppdrivna på-
 ros. Förga fälgas. Kvinnor dricka inte, men
 färgor måtte hölja sörgroper. 6 kvaster djupa

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

10
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

En flicka skulle i ett hovenidagsvärke kölja 100
 gemmar-rorgror om dagen. Och en hoveni-
 dräng gropte 20 sådana gemmar om dagen.
 Hur många gemmar stungörde en flicka och dräng
 skulle lägga om dagen tag jag iska reda på.
 Vallbjörn.

Före enskiftet hade de gemensamma vägar i
 Baldringetorp, även Baldringe by, men Toorpere
 by var i en avdelning och Baldringe by i
 en annan. Byns höv i Toorpere by var van-
 ligen en svag madeläders man, som inte
 kunde göra fullkomligt korn- och hö.
 Han hade en spring hyödnad och en mathjöd-
 nad. Han skulle äta ur mathjödrens matsäck.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

 //
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 —*—

Båda hjordnaderna voro präglade i skulälderna.
 Där var 18 koverikänder (2 par hästar) och två
 husmän (ett par skabbate hästar). Vängarna voro
 stora, ty alla könderna hade ju ett skifte i vängen.
 Fjeren kunde gå i vängen hela sommaren,
 utan vatten, men gässen måste gå i en väng
 där det fanns vatten. Fjerenheten blöto i sio
 tur och alla skulle nu släppa ut fjeren.

Mellan vängarna var en väg, som gick
 genom hela sträkan, med ett vängs-
 led här och där. En gärdsgård på vardera sidan
 om vägen. Denna vägen kallades "Drenten"
 = Driften. Fjerenheten ställer sig ^{Drenten}
 vid ledet och motar fjeren in i vängen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Herrestad Adress: Skurup
Socken: Högestad o. Baldringe Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Äldre får kunde inte hoppa över stengärdes-
gårdarna, men yngre får hoppa över och in
i Södes fältet, ty uorv frakörne nödvändiga.
Stengärdes gårdar fanns mellan alla vägar.
Fyra får var ju vanligt för en hovaribonde
men någon kunde ha 6. Det blev ju en
gluck på 150-200 får. När man kom till
byen, um kvällen, sprungo varje flock får
till sin gård. Men till ett ~~längre~~ med tagg
spädbarnen fel och bondkvinnor måste gå
ut i gårdarna och uppsöka sitt vitsekomne
lamm. Men om ett par dagar hittade de
rätt. Var en hade sitt märke som igenkänn-
ing. Först avleddes träden.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Herrestad Adress: Skurup
Socken: Högestad, Baldinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

13
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På 1860-talet byggdes nya bondgårdar och då bonden inflyttat dit, fick han behålla sina får och göss från sitt eget enskifte. Omkring 1865 voro alla utbrutna och man bodde icke längre gemensamt gårdhete. Så och med gårdhete, men var en bonde måste i vängen hälla göss-hörs till var sin gård och en präst eller gläcka. Det var ju besvärligt att driva gässen en lång väg morgon och kväll, men det fick tas. Ett vattentråg åt gässen fanns vanligen på gården, att de kunde dricka vid brunnen. Fåren sprungit hem med snälltogsfoot och lammen lekte på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5767

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrestad

Adress:

Skurup

Socken:

Högestad, Naldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

14
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vägen hem. De satte alla fyra benen i
marken på en gång och tog långa skutt
framåt. Då gåren skulle in i stubbe-
åkeren där man skördet råg måste man
vara ytterst försiktig att gåren inte
kom till vatten. De blevo mycket trötta
efter att ha åtit råg, men vatten fick
de inte, ty då hade kornen i rågsken
svällt ut och sprängt ihjäl gåren.

En bonde i Sövestad, Anders Svensson,
hade låtit gåren komma till vatten på
1870 talet och 14 gåor sprängdes ihjäl.
Gären gick ej vatten för än de skulle stå
inne och äta torrt gräs. Det var endast

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Seldinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

15-
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

rågen som sprängde hjäl fören.
 Sedan man inhämtat skulle gässen stryka
 vrad i vängarne och flucha upp spill-
 söd, och fören gingo vilt i vängarne.
 Men en fräzhe måste se efter gässen,
 då råvar fanns det gullam, och sedan
 den nye rågen sålts skulle fräzhen se
 till, att de ej koppr "över gärd", nämligen
 fören. Sedan råg vilt och blev tjuch
 betygade det intet att fören beta där
 Gässen höll sig om vintorn nära bond-
 gårdar och i belida vintorn gingo fören
 ate tills de skulle lämna. Men kulle
 vintorn inträffa, då i hus.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrestad

Adress:

Skurup

Socken:

Högestad, Baldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Gemensam betesmark ut för en hade man i Ryggvra och Skauhöjan t.o.m. 1879. Ung kreaturen gick i Baldringe Allskog. Hästarna hade man gärden tillade vid ängsmarkernas nära Kulle mölla och dels från Allskogen. Allonsvin inläppte man i Nyvängs skog och i Ege bjär vid Kulle mölla. 1880 uppfodlades Allskogen och inget mer gemensamt fanns. Det gamla var förgånget. Baldringe-gård var utöverskrad. Inga hoverideysvårer mere och inga äcker. Allt nu med redor frugor. A.v.s. Proenden betaldes med frugor.

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Herrestad Adress: Skurup
Socken: Högstads, Baldringe Berättat av:
Uppteckningsår: 1939 Född år i

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I äldre tider fanns å Baldringe sthug, väldigt stort och träd och bakträd, att alla Baldringe sin ginge på allon där, d. v. s. var och en kunde fick klappa in ett visst antal, men detta upphörde på 1860 talet.

Alla de stora hovaribönder i Högstads blevo uttrötade på 1840 talet, en å "tyve" och sthugsystemet infördes. 1832.

12 husmän fick heli hovar. De hade ett par skabbata hästar, 2 kor och ett ung kreatur. De skulle hålla halv dräng och hel friga, d. v. s. De skulle göra över 150 mans- och över 300 frigedag. Hemmet på Rydingen. Frigorne och drängar vid gården kl. 5 f. m.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Beldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

18
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

I snöstorm och oväder, ligger i kalla frige-
 och drängubus. O, gräslighet, där tid mig jart
 förkräcker. Men de skulle skapa spann-
 mål till Ystad kl. 3 f. m. på magasinet, men
 det räknades blott som ett dagsv. Så fort-
 sette de tills, troligen 1900.

Hoveribönderna i Beldringetorp skulle skogs
 all den ved Fursten kunde sälja till Ystad,
 och köra gammal ved i ecker. Björnar i Beldringe-
 torp ligo i skogarna om vintern och drag
 skogsåget. Även vad som ätts till
 högestid blott, men husmännens drängar
 såge och klyfde den vä ved. (ofantliga
 mängder.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

19
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Pigor körde inte gödsel uten då man led berist
 för en sylegräv, då körde de ett par som
 mötte ett annat par, bytte om, och körde den
 tomma vagnen till gödselhögen, körde ut
 med ett lass och mötte en ny tomvagn.

Men sprida gödsel skulle de och då man
 hade för 1860 talet endast trägrepar, o, gräs-
 lighet, där tid mig fast fräskare.

Vem brukade så husmodern, husfadern
 eller annan person? Har det varit vanligt,
 att husmodern sått något virst på dess lag,
 medan husbonden sått det övriga ~~utset~~
 Vem sådde t.ex. linet? utset?

Men man sådde allt, kvinnan endast havsruker.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrnåstad Adress: Skurup
 Socken: Högestad Beltinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

20
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Vilha (mån, kvinnor eller barn) har det ålegat
 att sörgje för vinterbehovet av lön och massa
 åt kreaturen. Svar: detta arbeta tillhör
 inte Skåne, det tillhör det mörkaste Små-
 land.

Vera eller vilha omhändertagande torvtichten?
 Då man skär torv för eget behov, berodde
 det ju var man skär torv. Skar man torv
 för egna marker, många hovar händer
 hade snärre torvmassor för sitt hemman.

I så fall använde man sitt eget husfält,
 skar torv i flera dagar men i en gemensam
 stöve torvmassa lade man en jettig
 gulke, en enda i jettig kavel, kraftig att rulla torv.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

21
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

En soldat och en gammal borgsman, man
 satte sådan kraft på att man skulle upptäcka
 en till husbehov för en dag.

Vid torv upptagning åt hovefogdset,
 deltog alla hovefogdar i byn.

Drängarna skurna torv (skuret) och
 hovefogdarna rulla torv. Bönderna gick
 från vagn till vagn och drack brännvin
 åtföljt av koft, rått fläsk och stenkakor. De skulle
 höra hemifrån kl 12 natten och vore färdi-
 ga till kl. 2 e.m. sedan torvgille, spel
 och dans. Ena kupa och råggrens vältning till
 middag. (Var en i sin gård. I gilles gården öl och brännvin och
 brännvins lör. Rött tillbräsk, ostor och smörkaffar.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5767

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrnåstad

Adress:

Kunrup

Socken:

Högestad, Baldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8. Redogör för vilka arbeten som vid slöttern an-
gämnat kommit på kvinnornas lott?

Ha de skött liden, rävsan. Ha de hjälpt till att
härsja eller välmä hvet eller att häsa eller
köra in det eller att teja emot det för skullen?
Har någon visat detalj i dessa arbeten varit för-
behåller kvinnorna?

Hur deltog aldrig och beson i arbetet
med jordets tillverkan?

Slöttern.

En kvinna har vid slöttern aldrig begagnat sig.
Rågslöttern: Drängen, halv hunden och en suldat,
(3 par hästar) hägg, rågen. Pigan, en bondadatter och
en suldat kvinna tog upp rågen, ett fjuntummar

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

23
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

och en har varit i par. Ett tege upp och meka och
 binda sägen efter en har, ensigs som ett kätt
 fruentimmers degn. Mannen = bonden, äggsägen
 och en ongsägen satte upp. Äggsägen = syse-
 sägen skulle (de store haveribänder i Sövestad,
 voro sedan 1840 utbrutna ur byen) ^{isarna} gå där och
 där och flytta och vattna kregjeda, kätt och kor.
 Sedan sägen var huggen rävså som stubbåker
 med en gammaldags hirstörva som oss på mar-
 ken.

Hussja höst, tillhör icke skåne. 1892-93 genom-
 gick under tecknad Skurups Fölkhögskola. En dag
 skulle vi skriva en uppsatts efter dikten av
 Föreståndaren. I Smilund begnär man på sjön.

Skriv endast på denna sida!

5767

ACC. N:R.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrestad

Adress:

Skurup

Socken:

Högestad, Baldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

och hässjelinor o. s. v. ja, vi får stanna så gott
vi kan. Ingen av Fällskolans elever väste
med hässjor och hässjelinor var för något.

Bönderna ville gerne att soldaterna och husare
satte potatis. 3 mansdagsre. för en skäppa, eller
4 fruentimmersdagsre. De dagsre voro bra att
ha vid hästen, ty när rivan säger släpp,
säger stugadörren knäpp.

D. v. s. när man inhöstat, behöver man ej
långt fruentimmer. D. v. s. extra.

Vid herregårdar där det fanns stora ängar,
stod somlig äng i något vatten. Skoverisgror
hade en knäppa för sig och gick härpoted i
trishornen, väste i hufva höst och med riven

ACC. N:R.

5767

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Argeström

Härad:

Lerrestad

Adress:

Skurup

Socken:

Högestad, Baltringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

i högra handen över höst, kuro de det nu
de senka markerna till höge bekjone ställen.
Drängarne togo hötjagarna och stränga träst
och figorna påvste ängsmarken. Men satte
ett par hästar, en i varje ända från stängen,
huvsmannen stod från stängen och seende
höst. Detta var nog volmningen och
drängar och figor stäcka höst.

Allt pigor och legda fräntummar stada
från härbullen och tog emot höst var vanligt
både vid herrgårdar och hos bönder. En pigor
skulle stå i lasset när man hästade höst och
utjämna det i lasset. Vanligen hade man
en äldre, rörlig man att fräcka höst under
tallet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Sergestöm
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

26
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

När höst var inåkt vid herregårdar bjöd
 bonderna husrättgjörare för slätttagille, men
 herremannen sade inte ens "tack."

I somliga socknar band man en sädur
 många är föres andra socknar. Fruentun-
 ner band alltid sädur och karar satte
 upp.

Barn kunde icke deltaga i dessa härda
 arbeten, ej heller äldre.

På herregårdar och hos händar såvste man
 stubbåkrarna med häla - träriva, men i
 mindre småbruk med handrisor.

De gamla kulle i herrestad härad detta
 rävsat "slaven."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bengström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

27
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

9. Frågan är ju redan besvarad.
 Det var ju bara - arbeta att åker en säd,
 icke fönstumsarbete, men i luggen
 en enastående sådan sådan färga färgen -
 hummer vara med. Kvinnorna sate ^{höstna} höra före
 Borna var ju placerade i sina tjänster.
- 10 Vid borggården måste kvinnorna - färgen
 bära rent - hvar sin, halmstubbarna = det
 små vid tröskningen, drängarna bara
 halm. Tre angtröskarna, kunde någon läsa
 ut till en god vän ett liggande tröskverk,
 men detta var mycket sällsynt, men ville
 inte ha besöret med flyttningen. 1879 körde
 Bostället i Örsjö omkring med angtröskan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

28
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Kvinnor träsha aldrig med fläjel. Att en
 mindre småbonushustru slått något slag
 med en fläjel är känt, men det är av noll
 och intet värde.

11. Där fluckning till här Småland eller
 bergare trakter i Skåne.

Någon flucka björnlär i gamla stengårde,
 men avingen betydelse.

12. Ha kvinnor deltagit i fiske? Svar: nej.

13. Hade man särskild slakteri i vatten?

För vad slakt anlätades denne, och vilka
 djur slaktades av gårdens eget folk.

De flesta bönder kunde själva slakta.

Kulor, svin, får och gäss.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högstads, Baldringe Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år i

29
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

En kvinna i Skurup gick vandrings och slaktad
 gäss vid Martinstid, frö 1860 talet och tidigare,
 Karna Anders datter, moder till framtidna konst
 väverstan Karna Rosengren f. 1863.

Bonden slaktade allt själv. Borden, kvinnan,
 drängen, ja även pigan högg huvudet av en
 höna. Fånga getter fanns.

Vid herregårdar slaktades, tjurar, stora
 stular och övrigt av gårdsdrängen. De slaga
 djuret i skallen med en yxa att det damp till
 smaken. De vara lika ypperst och blaga som
 en slaktare från staden. Gårdskattens huvud
 vid herregårdar skulle inte flås. Det skulle
 bämmas in i köket som det var.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år i

30
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Pigor rörde i blodet. Smälvar och blodet
 skattes av fruentimmer, fjela pulsa, hacha
 kött med en yxa för ett hacha brött, man
 hade ingen köttkvare, för 1870 tallet hos
 bönder, men man hade vid storgårdar.
 Om en kvinna var havande gick hon
 ej vara med och istället djurets dödssträp
 tyckte skulle havret gå fallande sot =
 "slaget". Men sedan djuret ej mer gjorde
 dödssträp, kunde hon delta.

Barn under 15-år gick ej vara med
 vid slakten, men var det en tjänstgöring
 kunde denna sitta på slaktbänken och
 hålla juret. Hens egen hon gick i och

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Herrestad Adress: P. Kurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

31
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Leltega i sådant i skuläde, men om
 det var en tjänstgör betydde det inte, ty
 i bondens ögon hade han inget värde.
 Grisar och lamm kustrera bonden
 själv, även kalvar som skulle bli stur-
 tur. Tutter kustrera hingstar.

16. (Om en kvinna var en betsmär,
 kunde mannen elta degen.)

Ingen mansperson deltog i bakning,
 men i många fall elda bakarna.
 Endast 1% elta degen.)

Drängarna hugg hashan. Men elda mest
 med torr. I huggen fanns alltid råpa
 spisar. Kvinnan eller pojken har själv in vatten.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Rydstöm
 Härad: Herrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: J. Rydstöm
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1 i 1

32
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Mannen har aldrig själv sytt kläder.
 Torgen kvinna eller friga befattat sig
 med reparation a' läderhvar, annu mindre
 tillverkning.

Skomakare fanns i alla socknar, dock
 icke a' hvarigodsen.

Bränningen av brännvin sköttes av
 friga, men vid Herregårdar av en
 brännmästare, vid Stora Herrestad gård
 av en f.d. husar, f. vnr. 1825.
 Anders Andersson.

Kvinnor och friga byggde äls och bräda.
 20. Vem skulle tända julbrasan?
 Detta är första gången jag kört voden jul-
 brasa.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Högestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

33.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

21. Rådte någon skillnad beträffande matseder och matordning mellan män och kvinnor? Åta t.ex. mannen fört och kvinnorna sedan?

Fingo endast männen sitta vid bordet och äta? Hade man olika bord för män och kvinnor?

Fingo barnen sitta med vid bordet och äta? Fingo de äta efter de övriga?
 Far och mor satta vid översta bordsämbet.
 Döringen, hallkarren, äggfrägen, rytefrägen för sidobanken. Pigen, orge-frägen och barn om det fanns sådana stodo vid andra sidan bordet i skåp, men fick inte

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
 Härad: Lerrestad Adress: Skurup
 Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

34
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

komma till bordet, utan om de sitta på fars
 eller mors knä. De mindre voro redan
 mättade med mera närande kost,
 En suldt och hans kvinna, som är på dagso.
 får sitta till bords, någon stol hade man.
 Suldaten fick vanligen sitta hos bonden
 vid besöken och bondkvinnan lät sig
 inte ha tid att sitta till bords.

Somliga born måste före mätiden
 läsa för maten på 18 för talit. 1%
 Något annat arbete vet jag inte som aläg
 bornen.

Bönderna å hoveigodsan, sålde tjurar till
 sammmande slukture från staden, på och stutar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5767

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Härnäs Adress: Skurup
Socken: Högestad, Baldringe Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

35
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gamla hus såldes från marknaderna och även
till slakterier från staden. Bönderna an-
vände inte och kött annat än till bräddar
beordrar och begravnings, då ködde
de till staden och gjorde sig kött, och
köpte och kött med sig hem.

Men ena händer slakterna så, att de
kunde och kött, ty de varo längre framme
än hoveni bönderna.

Ja, jag tycker nu, att jag bevarat alla
frågorna.

Skurup den 20-1-1939,
J. Bergström
bot 236.

5767

ACC. N:R.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

J. Bergström

Härad:

Herrstad.

Adress:

I Skurups

Socken:

Högsta, Baldringe

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Sidanens arbaj för fruentimmer.
Gjörasassa, karda, spinnas, väva, övrigt,
Sätta framtofflor, lagga hör, rulla tora,
rusta hör, rusa hör, breja hör, te opp
hör, shava vid bytning, deltaga i skikt,
flyda, se som man tag ut från hals-
nigen, laga, brygga, toa, anse med,
men detta hindra ej, att figor fick köra
och kvara, köra gamla bränne äcker,
(endast hos de rätta hunder) spre mjöl,
spre margel, jämna rågröper.

Klippe och toa för, var fruentimmers
arbaj. Vid herregårdarna vara legio för,
och legio trättershus, drängar köll jären.

Skriv endast på denna sida!